Izhaja vsak dan v tednu razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravništvo prostori: 2657 S. Lawndale ave.
Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 6836.

LETO—YEAR XVI. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 25, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., petek, 28. decembra (Dec. 28), 1923. Subscription $5.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 304.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

"MRTVA HIŠA" DRŽAVNE BOLNIŠNICE POGORELA DO TAL.

Štirinajst bolnikov na umu zgorelo. Nekaj jih je pobegnilo. Paznik, žena in sin žrtve tega strašnega ognja. Policija je polovila že precej pobeglih norcev. Nekaj pa jih je še vedno na svobodi. Prizori so bili grozni, in velika panika se je polastila vseh bolnikov.

Chicago, Ill. — "Mrtva hiša" državne norišnice v Dunningu je postala ognjena grobnica najmanj sedemnajstih oseb v sredo zvečer, ko je ogenj, ki je nastal iz doslej še nedognanega vzroka, vpepelil star lesen paviljon, znan pod imenom "mrtva hiša."

O štirinajstih zgorelih osebah je znano, da so bile bolne na umu v različnih stadijih. Tri druge so bile Elija Carraker, njegova žena in njegov osemletni sin Lowell. Carraker in njegova žena sta bila paznika na tem zavodu.

Dognana je istovetnost samo enega bolnika. To je bil Mihael Ledwich, ki je stanoval na 5436 S. Halsted street. Drugih se ni dalo izpoznati, ker so bila njihna trupla tako hudo ožgana, da ni ostalo nič drugega kakor nekaj očrnelih in ožganih kep.

Ob velikanskem razburjenju in prizadevanju, spraviti od 500 do 600 bolnikov iz gorečega poslopja na varno, jih je dobršno število pobegnilo. Nekateri beguni niso nevarni, ali kakih dvajset pa je bilo zelo nevarnega značaja.

Več teh beguncv je prestregla policija, ki se je morala obupno boriti z njimi na Crawford in Milwaukee ave., in pa na Belmont in Milwaukee ave. Oba kraja sta oddaljena od norišnice več milj.

Kakih dvanajst nevarnih norcev je še vedno na prostem, in sicer na severnozapadni strani mesta.

Ko se je raznesel glas o tragediji, so jeli prihajati sorodniki bolnikov na zavod. Ob eni po polnoči je hitela cela vrsta avtomobilov po bulevardu Irving Park proti bolnišnici. Ta vozila so srečavala vračajočo se požarno brambo, ki je odhajala s pogorišča.

To je bil eden najhujših požarov na tem ali onem zavodu. Zavod sam je pod državno upravo. Mirno je teklo življenje tamkaj. Skoro da je po pravici nosilo pogorelo poslopje ime "mrtva hiša". Ali sedaj se je izpremenilo to mrtvilo v uro splošne razburjenosti, borbe proti ognju in proti norim bolnikom. Bilo je krika in vika, divjega vpitja in obupnega zdihovanja, da je bilo joj. Ordečelo nebo pa je še povečavalo to grozoto.

Takojšna akcija bolniških strežnic, paznikov in ognjegascev pa policije je preprečila položaj, ki bi se bil prav lahko izpremenil v splošno paniko in pobeg. Več kakor 500 bolnikov je bilo spravljenih na varno.

Chester Carraker, star 21 let, ki je istovetil truplo svojega očeta, svoje matere in svojega mlajšega brata; je dejal, da so morali njegovi stariši najbrž iti nazaj v gorečе poslopje po svoje reči. Potem jih ni bilo več videti.

Zavodna požarna brigada je rešila več moških iz gorečega poslopja. Šest bolnikov so prinesli s postelj iz "mrtve hiše."

Petinsedemdeset bolnikov je hotelo pobegniti. Ali policija, ki je prihitela v posebnih oddelkih z raznih policijskih postaj, jih je prignala nazaj.

Staro leseno poslopje je tvorilo nekakšen pridevek glavne bolnišnice. V par hipih potem, ko se je vnel ogenj, je bilo še v objemu ognjenih plamenov na vseh straneh.

Čez tri miljone brezposelnih v Nemčiji.

Berlin, 27. dec. — Theodor Leipart, delavski voljo, poroča, da je danes najmanj 3,250,000 delavcev popolnoma brez dela v Nemčiji; dva miljona delavcev dela le par dni v tednu. Oni, ki še delajo, imajo beraške plače. Kapitalisti zdaj izkoriščajo položaj do skrajnosti in skušajo zniževati še te beraške mezde.

HUGHES SE PRIPRAVLJA NA ODGOVOR.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Državni tajnik Hughes je hudo zaposlen sedaj v božičnih praznikih. Kajti pripravljati se mora na odgovor, ki ga ima dati senatnemu odseku za vnanje zadeve, zakaj ne mara, da bi Združene države priznale Rusijo. Ob tem pripravljanju na vprašanja, ki jih utegnejo staviti nanj Borah, Shipstead, Owen in Walsh iz Montane, ima tajnik dva pomagača. Eden je Evan E. Young, ki je bil poprej glavni konzul v Carigradu in bil l. 1920. imenovan za komisarja v Latviji, Estoniji in Litvaniji. Drugi pa je Alfred Klieforth, ki je bil poročnik v ameriški armadi na Sibirskem.

Časnikarske pripombe k "rdeči zaroti," ki jo je objavil Hughes ter jo navedel kot vzrok za svojo odklonitev moskovske ponudbe, naslanjajoče se na ponudek predsednika Coolidga, niso bile posebno všeč administraciji. Hughes je pri administraciji zopet v milosti, in kakor vse kaže, je Bela hiša zasedaj potisnila od sebe polkovnika Harveyja in vse druge svetovalce, ki se potegujejo za priznanje sovjetske Rusije. List "Washington Star," ki ga smatrajo za administracijski klepetec, hoče sedaj na vsak način dokazati, da je Tretja internacijonala ustvarila rusko sovjetsko vlado, in da je ta zastrantega odgovorna za propagando, ki jo obešajo Tretji internacijonali na vrat.

Ali člani senatnega odseka so v nekaterih ozirih precej praktični ljudje. Saj žele vedeti, ali ima Hughes kakšno dejstvo, ki bi moglo opravičevati njegov strah nevarnostjo iz Moskve, ali ne. Radi bi izvedeli, ali bi priznanje sovjetske Rusije povečalo tisto nevarnost, ali ne. Neznansko so radovedni, ali bi priznanje pospešilo mir v Evropi in vzpostavilo kupčijo ter odpomoglo evropskemu stradanju. S Hughesom bi radi postopali, kakor da bi bil na zagovoru pred sodiščem. Preiskati hočejo njegove razloge za upiranje priznanju ruske republike in prerešetati njegove informacije do dna.

Prav lahko se zgodi, da bodo senatorji in poslanci, ki so to leto obiskali Rusijo, pozvani na zaslišanje. Tudi to se lahko pripeti, da pozovejo na pričanje polkovnika Haskella, ki je vodil ameriško odpomočno administracijo na Ruskem osemnajst mesecev. Tudi časnikarska poročevalka Ana Strong bo znabiti poklicana pričat o ruskih razmerah. Kajti delovala je v sovjetski republiki več kakor dve leti.

SIN GENERALA WOODA OBOGATEL ČEZ NOČ.

Manila, Filipini. — Sin in pomočnik governerja Wooda Osborne Cutler Wood se kmalu vrne v Združene države, morda že koncem meseca januarja, nakar se odpove svoji sedanji službi in se posveti diplomaciji.

Možak si je pridobil v kratki dobi ogromno premoženje, ki ga cenijo od $700,000 do $2,700,000. Kupil je nekaj delnic oljne družbe Standard v državi New Jersey.

Kdor ima mogočno politično zaledje, obogati lahko čez noč. To je stara resnica. In to se je izkazalo tudi pri governerjevem sinu.

Poročnik Wood pravi, da so bile njegove transakcije edinole v ameriških podjetjih, nobena pa v filipinskih

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Hughes se pripravlja na senatsko preiskavo njegove protiruske politike.

Velika zmešnjava v kongresnih krogih radi znižanja davkov.

Železničarji tožijo Pennsylvansko železniško družbo.

Rudarji zmagali v lokalni stavki v Penni.

Požar v državnem zavodu za umobolne v Chicagu; po prvem poročilu je 17 mrtvih.

Inozemstvo.

Obregonove čete zajele vstaše na zapadni fronti.

Mehiška vstaje je fašistovska pustolovščina, katere cilj je vojaška diktatura po zgledu Španije.

Ponesrečen napad na japonskega princa regenta.

Balkanska kraljevska žlahta ruje proti Grški.

Francoski bojni zrakoplov je izginil.

OBREGON ZAJEL VSTAŠE NA ZAPADU.

Zvezne čete so prišle Estradi za hrbet in ga odrezale od morja. Prodiranje v Guadajalaro; obsčenje Pueble.

Mexico City, 27. dec. — Uradno poročilo se glasi, da je zvezni govoljnik Lazaro Cardenas prišel za hrbet vstaškim četam generala Estrade med Guadajalaro in Guzmanom ter jih odrezal od pristanišča Manzanilla na obrežju Pacifika. Cardenasove čete so se spopadle z zadnjimi stražami vstašev pri Tamazuali in pognale vstaše v beg; 28 vstašev je obležalo mrtvih in mnogo več je bilo ujetih.

Predsednik Obregon poroča iz Iraputa, da je general Amaro, vrhovni poveljnik zveznih sil na zapadni fronti, začel s splošnim prodiranjem proti Guadajalari. Velika bitka pride vsak čas. Zvezna armada ima v Irapuatu velike zaloge bojnega materijala in mnogo tovornih avtomobilov za prevažanje moštva na fronto.

Vojni department naznanja, da je položaj na vzhodni fronti dober. Čete generala Martineza prodirajo za umikajočimi se vstaši južno od Pueble in v državi Oaxaci. Kakih večjih dogodkov ni. General Plutarco Elias Calles se mudi v San Luis Potosiju, kjer rekrutira delavce in kmete, ki bodo — organizirani v prostovoljskih bataljonih — pripravljeni za boj prve dni januarja.

Vera Cruz, 27. dec. — Vstaški štab poroča, da genera Estrada na zapadni fronti prodira z 8000 mož proti Mehiškemu mestu.

Dobljena premogarska stavka.

Shamokin, Pa. — Kontraktni premogarji, ki so stavkali zadnja dva tedna v petih premogokopih tvrdke "Philadelphia & Reading Coal and Iron Company" v tukajšnem okrožju Shamokin-Mt. Carmel radi tega, ker je družba ukazala vpoštevati delovne ure ter prepovedala nočnim delavcem prihajati v premogokope pred določenim časom na delo, so dobili stavko ter se vrnili na delo. Spor sta poravnala premogarski predsednik C. G. Golden in družbin predsednik W. J. Richards. Kompanija je pri volji preklicati sporni ukaz, in delavci bodo delali po določbah stare pogodbe.

Frank padel pod pet centov.

New York, N. Y. — Francoski frank je v sredo padel na 4.99 cente na tukajšnji borzi. Francoska valuta ni bila še nikdar tako nizka.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto nestalno in mrzlo. Severni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 42, najnižja 28. Solnce izide ob 7:17, zaide ob 4:25.

VSE DELAVSKE STRANKE V MEHIKI PODPIRAJO OBREGONA.

Mehiški komunisti izjavljajo, da se Gompers moti. Vstaja je pod vodstvom fašistov, ki bi radi uvedli vojaško diktaturo v Mehiki po zgledu one v Španiji.

Mexico City, 27. dec. — (Fed. Press.) Komunistična stranka v Mehiki je ogorčena radi brzojavke, katero je poslal Gompers, predsednik Ameriške delavske federacije, izvrševalnemu odboru Mehiške delavske zveze in v kateri čestita strokovnim unijam Mehike za zvestobi napram Obregonovi vladi, ki je v boju zoper "revolto reakcionarnih sil in mehiških boljševiških ekstremistov".

Komunistična stranka je izjavila, da je bila prva delavska stranka v Mehiki, ki se je pridružila Obregonu in pozvala proletariat na boj zoper reakcionarje, ki vodijo vstajo. Mehiški komunisti pozivajo Gompersa, da prekliče svojo zmoto, katero je izrazil v omenjeni brzojavki.

Mexico City, 27. dec. — (Fed. Press.) — Sedanja vstaja v Mehiki se bolj in bolj rakrinkava kot fašistovska revolucija, katere smoter je vojaška diktatura kakor na Španskem. Adolfo de la Huerta, ki je vedno veljal za naprednega in razsodnega moža, se je ponižal tako daleč, da je sprejel vodstvo fašistov. Koliko časa bo imel to vodstvo, je drugo vprašanje.

General Maycotte, najnovejši rekrut protirevolucije, je pred nekaj dnevi razposlal brezžično brzojavko, v kateri predlaga, naj se Adolfo de la Huerta umakne kot predsedniški kandidat in naj prepusti armadi vodstvo dežele. Maycottov načrt je, da trije generali prevzamejo vlado Mehike, in sicer on, Sanchez in Estrada.

Delavske organizacije so vesele, da je prišel ta načrt na dan; zdaj je jasno, kaj hočejo fašisti. Da so si izbrali diktaturo Španije za vzor, je razumljivo, ker Mehičanom je Španija bolj znana kot Italija in španski fašizem je čisto vojaško gibanje z generali na čelu kakor mehiški fašizem.

De la Huerta, ki se zdaj podpisuje "El Jefe Supremo de la Revolucion" (najvišji poglavar revolucije), je odgovoril na predlog generala Maycotta, da pozdravlja njihov načrt. On je le "začasni glavar" in rad odstopi, kadarkoli se omenjena generalska trojica domeni glede novega glavarja.

Balkanska žlahta ruje.

Anglija je — menda vsled drezanja od srbske in rumunske žlahte — poslala Grški noto radi spodenega kralja.

Atene, Grška, 27. dec. — Angleški poslanik je včeraj vročil grški vladi noto Velike Britanije glede izgona kralja Jurija. Vsebina note še ni znana, domneva pa se, da angleška vlada daje Jugoslaviji in Rumuniji moralno pomoč v prilog izgnanemu grškemu kralju.

Grška javnost se zdaj bavi samo s povratkom Venizelosa v Grčijo. Vest, da Venizelos noče predsedništva republike, niti ne mara voditi kabineta, je vzbudila sum pri republičanih, da mogoče bo iskal kak kompromis z monarhisti. "Demokratia", glasilo republičanske stranke, piše, da Venizelos se mora sprijazniti z dejstvom, da kralj se ne vrne nikdar več in da vsak poskus, vpostaviti dinastijo, bo brez uspeha.

Plaz usmrtil devet oseb v Franciji.

Chambery, Francija, 27. dec. — Snežni plaz je včeraj uničil poslopje med Roselandom in Beaufortom, 30 milj severnovzhodno od tukaj, in devet oseb je izgubilo življenje. Ogromne gomile snega so zasule železnico več milj daleč in poklicano je bilo vojaštvo, da odstrani sneg.

AMERIŠKI KAPITALISTI RAZDELJENI GLEDE MEHIKE.

Washington, D. C. — (Fed. Press.) — Prvič, odkar je leta 1911. izbruhnila v Mehiki civilna vojna za emancipacijo ljudstva, so veliki kapitalistični interesi, ki so zastopani v Washingtonu, v konfuziji radi političnega konflikta v sosednji republiki. Skupina finančnikov, ki je nedavno sklenila sporazum z Obregonovo vlado, želi, da se pogodba izvrši in zato simpatizira z Obregonom. Drugi kapitalisti, posebno olinji špekulanti, pa žele zmago De la Huerti, ker upajo, da bodo reakcionarji bolj radodarni s koncesijami kot je Obregon.

PONAREJEN "RDEČI STRAH".

Hughes mora imeti nisko mnenje o senatu, ker polaga svoje obdolžitve na ponarejene dokumente, pravi Zinovijev v kablogramu.

Chicago, Ill. — (Fed. Press.) — Gregorij Zinovijev, predsednik izvrševalnega odbora komunistične internacionale, je poslal kablogram ameriški Workers party, v katerem pravi, da mora državni tajnik Hughes imeti zelo slabo mnenje o ameriškem senatu, ker poklada svoj "rdeči strah" na take sleparske dokumente kot je njegovo ponarejeno pismo iz Moskve.

Kablogram se glasi: "Dozdevna navodila, poslana od komunistične internacionale Delavski stranki v Ameriki in podpisana od mene, so, kakor veste, očitno falsificirana. Hughes mora imeti nisko mnenje o senatu, če polaga svoje obdolžitve na take dokumente.—Zinovijev."

Workers party je že izjavila, da ni nikoli prejela takega pisma od komunistične internacionale in da sploh ne prejema nobenih navodil od sovjetske vlade. Stranka zahteva temeljito preiskavo, da dokaže, da so Hughesove obdolžitve absolutno neutemeljene.

Francoski cepelin je izginil.

Bojna zračna ladja z 52mi možmi je mogoče padla v morje, ali pa leži kje na peščenih planjavah Sahare.

Pariz, 27. dec. — Velika francoska bojna zračna ladja cepelinskega modela "Dixmude", ki se je 18. decembra podala na ogledno plovbo nad Sredozemskim morjem in severno Afriko, danes morda plove kje po morju, ali pa leži na peščenih planjavah Sahare. Nobenega upanja ni več, da se je zrakoplov rešil kam na varno iz viharja, v katerem je bil zasačen zadnji teden. Na cepelinu je bilo 52 mož, samih častnikov; malo upanja je, da je še kateri živ. Moštvo je imelo dovolj živil za štiri dni, toda vprašanje je, če se je zrakoplov varno spustil na tla. Splošna sodba je, da se je moralo pokvariti krmilo, nakar je bila zračna ladja izpod vsake kontrole. Zadnja brezžična depeša ponesrečenega zrakoplova je prišla zadnji petek, potem pa je vse tiho.

Vlada je odredila intezivno iskanje ostankov uničenega cepelina. Bojne ladje in eroplani križarijo po Sredozemskem morju, dočim so se podale v Saharo posebne kavalerijske patrolje. V Franciji je zavladalo veliko razrazburjenje radi te katastrofe. Časopisi ostro kritizirajo vlado, ker je poslala toliko moštva na opazovalno zračno plovbo. Mogoče bo Francija opustila cepeline v svoji zračni floti.

V DRŽAVI NEW JERSEY CVETO BRESKVE.

Washington, D. C. — Wilber C. Force je nakopal več mernikov krompirja. Breskve so v cvetju. — Izreden slučaj v tem zimskem času za to državo!

NAČRT ZA PRIZIVNI DAVČNI ODBOR NALETI NA ODPOR.

Po davčni reviziji, ki jo je nasvetoval in predlagal finančni tajnik Mellon, bi naj bil postavljen prizivni odbor iz 28 članov.

TA IMENOVANJA NE POTREBUJEJO POTRDITVE V SENATU.

Washington, D. C. — Iz besedila administracijske davčne predloge je razvidno, da predlaga Mellon ustanovitev odbora za davčne prizive. Ta odbor bi naj sestojal iz 28 članov, ki bi bili imenovani za službeno dobo desetih let z letno plačo v znesku po $10,000. Nastavil bi naj jih finančni tajnik. Potrditev od strani senata bi ne bila potrebna, kakor je v slučajih predsednikovih imenovanj.

Sedaj je vprašanje, ali je določila za ustanovitev prizivnega odbora smatrati za upravno zadevo ter jih takoj vpoštevati, ali pa jih pustiti med stvarmi, ki pridejo pozneje na vrsto.

Republikanski člani hišnega finančnega odseka so se odločili za prvo, čeprav je temu nasprotoval in ugovarjal manjšinski član Garner.

Demokratje bodo izpodbijali takšen odbor trdeč, da bo izrabil republikanski finančni minister ta imenovanja za politične svrhe ter nastavil na ta mesta samo "ohromele" kongresnike.

Če sprejme poslanska zbornica predlogo v sedanji obliki, jo bo senat najbrž precej izpremenil in prenaredil v toliko, da bo nastavljal odborove člane predsednik, a senat pa potrjeval dotična imenovanja.

Mellon je sicer že poprej enkrat omenil, da je v njegovem načrtu nasvetovana ustanovitev prizivnega odbora, ali o načinu imenovanja in o plačah odborovih članov ni še doslej vedela javnost ničesar.

Zagovarjaje ustanovitev takšnega odbora je finančni tajnik Mellon poudarjal to, da bi takšen odbor tvoril neodvisen upravni tribunal, ki bi imel pravico poslušati obe stranki v sporu.

Kadar bi bil sklep proti davkoplačevalcu, bi moral ta plačati določene davke, ali lahko pa se bi potem pritožil na sodišču. Če bi pa bil sklep proti vladi, se bi tudi ta lahko obrnila do sodišča, da tako uveljavi svojo terjatev.

Poslanec Frear iz Wisconsina, ki je od La Follettove skupine edini član hišnega finančnega odseka, je dejal, da bo izpodbijal Mellonovo davčno predlogo.

Frear se strinja z Mellonom v tem, da je treba posebnega znižanja davkov na mezdne dohodke, ali v vseh drugih točkah je nasprotnega mnenja. On zahteva še večje znižanje davkov na mezdne dohodke kakor Mellon, ali je pa proti vsakršnemu znižanju dodatnega davka.

Nadalje se ogreva za davek na nerazdelejen zaslužek raznih korporacij in obnovitev davka na izredne profite.

ZRAKOPLOV ZR-1 POLETI NA SEVERNI TEČAJNIK.

Washington, D. C. — Priporočilo, da bi naj se vršil polarni raziskovalni polet zvezne mornarice prihodnje poletje na zrakoplovu Shenandoahu, ki je bil prej ZR-1 in ki je to jesen obiskal Chicago, je čitati v poročilu izrednega mornariškega sveta s podadmiralom Moffettom na čelu.

Poročilo je dal objaviti tajnik Denby, ki ga je odobril.

Ko bo vse pripravljeno, bo Shenandoah letel v Nomo in šele odtod proti severu.

Ekspedicija bo imela za smoter preiskanje severnega polarnega kraja in pa doslej še neznanega ozemlja severne Alaske.

Za podlago so izbrali Nomo, ker ni nobenega ledu tamkaj v mesecu juniju. Razdalja do severnega tečajnika od Nome meri preko rta Prince of Wales 1,560 navtičnih milj.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

[redacted]21

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-23) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

IN VENDAR SE NE GANEJO!

Šest sto sedem in devetdeset oseb so ubili avtomobili do 20. decembra 1923 samo v Chicagu! V prejšnjem letu so avtomobili v Združenih državah ubili več ko šestnajst tisoč oseb. Število ubitih oseb od avtomobilov v letu 1923 bo gotovo višje, kot je bilo v prejšnjem letu. In če se ubijanje ljudi z avtomobilom ne omeji kmalu, se lahko reče, da bodo avtomobili v štirih letih ubili ravnotoliko oseb, ako ne več, kot jih je pogoltnila svetovna vojna.

Statistika pravi, da je Amerika izgubila v svetovni vojni 73,000 mož in fantov. Vsakdanji dogodki pa govore, da to nič v primeri s tem, kar ubijejo ljudi avtomobili, ki ne izbirajo, ampak pokončavajo mlade in stare žene, dečke in odrasle fante in može in otroke.

Vojna se nam je zdela nekaj strašnega in razni faktorji so se prizadevali, da se sklene mir in ustavi ubijanje v vojni. Veliki dnevniki v velikih mestih poročajo vsaki dan o natančnem številu ubitih ljudi od avtomobilov in vendar se ne ganejo merodajni faktorji, da se tako ubijanje omeji, ako se mu že ne more napraviti konca.

Poročila, ki prihajajo iz drugih mest, govore, da so se povsod pomnožile žrtve avtomobilov.

In če pojde tako naprej in se bo ubijanje z avtomobilom percentualno množilo od leta do leta kot dozdaj, bodo velika mesta kmalu oropana prebivalstva, ako ne bo vanje dotoka z dežele ali iz tujezemstva.

Avtomobil je danes morilni stroj, ki je bolj nevaren ljudem v mestih, kot strojnice vojakom v strelskih jarkih.

Noben pameten človek ni za odpravo avtomobila. Kajti avtomobil je važno transportno sredstvo, brez katerega razvita moderna človeška družba težko izhaja. Ampak "larifari" so, ako kdo trdi, da se ne more odpraviti ubijanja z avtomobilom, ako se avtomobil pridrži kot transportno sredstvo.

Precej je krivo, da Pravica precej dobro vidi, akoravno jo slikajo kot slepo damo, kadar pripeljejo pred njo avtomobilskega ubijalca. Preveč je lukenj, skozi katere lahko smukne avtomobilski ubijalec in se odtegne Pravici, še preden ga privedejo pred njo.

Prav nobenih novih postav ni treba, da se omeji število ubojev in umorov z avtomobili. Kdor ubije človeka, je ubijalec, pa naj uboj izvrši s kolom, sekiro, nožem, samokresom ali avtomobilom. Kdor zavratno napade človeka in ga ubije namenoma, je morilec. Razlike ni, ako kdo dejanje izvrši s poljskim orodjem, kosom železa, orožjem ali pa z avtomobilom. Kaj pa je avtomobilist drugega kot navaden morilec, ki se ne ozira na mestne prometne predpise, ko pridrvi po cesti z veliko hitrico, se ne umakne, dasiravno bi se lahko umaknil, ne zniža hitrice, ampak drvi kar naprej, dasiravno dobro vidi, da bo ubil človeka, ki je mislil, da je varen avtomobilom in je stopil na cesto, da jo križa, in če avtomobilist ne zniža zločinske hitrice in se ne umakne človeku, marveč ga ubije? Tak avtomobilist je navaden zavraten morilec, ker je namenoma in na zavraten način umoril človeka, ki se ni nadejal napada z avtomobilom, ko je stopil na ulico.

Poleg se lahko uvede tudi poduk o vrednosti človeškega življenja in uči ljudi, da je človeško življenje najdražji zaklad na svetu. Lahko se vzame človeku življenje, vrniti se mu ne more.

Mesto da se ob nedeljah zjutraj razpošiljajo po brezžičnem telefonu (radiju dolgočasne pridige, ob sobotah zvečer in ob drugih dnevih prazne govorance političarjev, bi bilo veliko bolj pametno, da se razpošiljajo nauki o dragocenosti človeškega življenja.

Zdi se, da ni volje, da se odločno nastopi proti avtomobilskim ubijalcem in morilcem, ravnotako ni volje, da se pošiljajo po brezžičnem telefonu, ki je v velikih mestih skoraj v vsaki hiši, nauki, da je treba čuvati človeška življenja, ker so najdražji zaklad na svetu.

Vprav ta malomarnost pa dokazuje, kako licemerski je še svet, da je še prav malo prave civilizacije v njem, kajti medtem ko razni apostoli miru dokazujejo na vse načine, kako zločinska je vojna, ker ubija zdrave ljudi, ravno ti apostoli lepo molče, ko avtomobili ubijajo in more zdrave ljudi na ulicah.

Prav je povedal znameniti advokat Clarence Darrow v Chicagu, ko je pri nekem predavanju dejal, da smo še divjaki in da ni nikjer opaziti civilizacije na svetu. Kajti dokler bomo držali križem roke in ne podvzeli ničesar proti ubijanju in morjenju ljudi z avtomobili, zaslužimo to, kar je Darrow povedal o današnji civilizaciji.

Časniki so napisali že precej proti ubijanju in morjenju z avtomobili, a zdi se, da je bilo vse pisanje dozdaj le bob ob steno. Mogoče bodo nauki, razširjeni z brezžičnim telefonom, dosegli večje uspehe. Ako tak poduk tudi ne bo zalegel, tedaj je Darrow s svojo sodbo o sedanji civilizaciji zadel v črno!

SLIKE IZ NASELBIN.

Pursglove, W. Va. — S premogorovi, mislim, da je približno povsod enako. Nekateri še dobro obratujejo, drugi pa bolj omejeno kot pač povsod po Združenih državah. Samo z ljudmi je povsod prenapolnjeno. Na mestu enega bi jih lahko imelo delo pet. Ne vem, kaj je vzrok, da od vseh strani prihaja toliko ljudi. Najbrže obratujejo še slabše.

Dne 19. decembra se je tu pripetila prava lopovska nesreča. Pri mostu Pursglove so stali dva črnca in dva Ogra, brata, ko je pridrvil iz Dawisa avtomobil brez luči. Drvel je mimo, ne da bi dal kak signal, preko vseh štirih. Bilo je to ob enajstih ponoči. Eden črncev je bil na mestu mrtev, oni trije pa so se že borili s smrtjo.

V hipu je bila na licu mesta mestna policija in nato ambulančni voz, ki je vzel ponesrečence v Morgantown. Drugi je umrl 20. decembra zjutraj. O tretjem menijo, da bo težko okreval, a četrti bo s časom zdrav. En črnec in Oger sta podlegla.

O brutalnem morilcu, ki je povozil nesrečneže, še ni nikakega sledu. Bilo je gotovo delo kakih ameriških fašistov, ki se utrjujejo v tem kraju in bodo najbrže v bližnji bodočnosti nastopili s svojim zločinskim programom.

Veselo leto 1924 vsem čitateljem Prosvete. — **Josip Železnik.**

Breezy Hill, Kans. — Precej vode je odteklo v morje, kar sem se zadnjič oglasila v Prosveti, radi česar bodo čitatelji gotovo mislili, da so me drugi ugnali v "kozji rog". Ne, temu je vse drug vzrok. Preveč sem bila zaposlena z vsakovrstnim delom, kajti rovi so obratovali dosedaj preveč, dva ali tri dni v tednu. Imam namreč štiri bordarje poleg domače družine, katerih dva gresta delat v rov, kadar je delo, dva pa v šolo, eden v srednjo, drugi v ljudsko. Tako je bilo precej opravka s kuhanjem, pranjem, šivanjem in drugim. Posla je bilo tudi z vrtom, kajti skrbni gospodarski bogovi so štedili z dežjem v Kansasu in niso ga nam privoščili kot nalašč, da pokažejo, da držijo s kapitalisti. Sejala sem za osemdeset centov semena jesenske solate, pa smo jo jedli komaj dvakrat. Za vse te dobrote tekom leta smo se že zahvalili na Zahvalni dan. Tisti dan je padal sneg, da je bilo joj.

Res čudne so danes razmere v Kansasu, a še bolj čudni so ljudje, ki so socialisti in verni katoliki obenem. Priznanje dam rojaku Jožetu Perhnetu iz Mulberryja, Kans., da tisto mazilo nič ne koristi mladini. Po izkušnjah smo se o tem že lahko prepričali; delavec mora delati, ako hoče živeti, pa naj bo še tako maziljen.

Čeprav sem oddaljena le dve milji vzhodno od Franklina, bila bi skoraj pozabila na to, da se je v ondotni naselbini vršila birma, vzlic temu, da imam tri sine odrasle za kaj takega. Nisem se brigala zato iz razloga, ker nimam toliko dolarjev, da bi ne vedela kam žnjimi. Mimogrede naj malo o tem omenim. Pred leti se je imela vršiti enaka ceremonija in neka tu rojena deklica laškega rodu, katoliških (ne fašistovskih) starišev bi bila tudi rada prisostvovala tem obredom, posebno še, ker se je v ljudski šoli priglasilo nekaj njenih sošolarie za pouk. Domov prišedša je vprašala mater, če ona ve, kaj pomeni beseda birma (confirmation). Dobra mati je bila poučena o tem še iz stare domovine in je hčeri vse razložila, da se mora naučiti katekizma, iti k spovedi in obhajilu. Deklica jo je pazno poslušala in premišljevala. Nekaj časa je molčala, ko ji je mati vse povedala, pa je rekla:

"Mama, jaz nočem tega, ker ne maram, da bi me škof mazal, ti bi pa imela stroške. Jaz si lahko kupim za 25c tistega mazila, pa se lahko sama namažem, kot to delajo odrasla dekleta."

Stariši dekleta niso posebno silili, ker katoliška vera jim je bila deveta briga. Bili so naprednega mišljenja, radi so zahajali na shode in bili dovzetni za ono, kar je služilo v prid delavstvu. Osebno so mi znani. Njih deklica je odrasla v veliko deklino, čeprav ni bila birmana. O tem mi je njena mati sama pravila.

Smeh se me je tudi polotil, ko je neki deček kmalu po tistem dnevu povedal, ko se je vršila birma v Franklinu, da tisti dan ni bilo veliko otrok v šoli, pa tudi mož ne po rovih, ker se je vršila neka nujna seja, a ne ve zakaj. Mislila sem, to mora biti pač naprednih starišev sin, da imajo birmo za važno sejo. Ali bi ne bilo boljše, da bi bili sklicali izredno sejo ter kaj koristnega ukrenili v prid bednim in brezposelnim.

Spominjam se še dogodka, ko sem bila pri birmi, čeprav sem bila še mala deklica. Botra mi je podarila za birmsko darilo srebrni goldinar, obšit s svilnatim trakom. O, kako veselje mi je s tem napravila, da bi bila najrajše vsaki dan pri birmi, pa ne zato, da bi me škof mazilil, ampak radi goldinarja. Še tu bi šla, čeprav sem že stara (saj gredo tudi veliki), če bi mi botra potisnila v roko $5 ali $10. Pripravljena sem na ta način iti večkrat, ne samo enkrat. Dolar je vendarle dolar, kakor je rekel oni "socialist": držimo skupaj kar se da, da čimprej pride. Dokler bo pa dolar v veljavi, sem tudi jaz zanj. —

Poznam moža že več let, ki se šteje vzornega socialista, pa tudi pošilja svoje otroke k svetim zakramentom, brž ko mu odrastejo. Drugemu pa še bolj dopade botrovati pri krstu ali pri birmi. Pa to ne velja samo možem tudi ženam.

Nekoč je prišla k meni žena naprednega mišljenja, ki je med raznim govorjenjem rekla, da bo tudi poslala svojega otroka k birmi. Začudena sem jo gledala, kajti nekam čudno se mi je zdelo in zavrnila sem jo, da to ne more biti.

Rekla je: "Jaz bom storila svojo dolžnost, otrok naj pa svojo."

Pri vsem tem dvomim, da bi bile take razmere samo v okolišu Pittsburgha in Mulberryja, najbrž je tako tudi po drugih krajih in državah. Taki so "napredno misleči ljudje". Napisala sem te vrstice, da vemo, kaki so nekateri ljudje, ki se zovejo "socialiste".

Dopisnik iz Mulberryja, Kans., pravi, kako je bilo, ko sta hodila z materjo na neko žegnanje. Meni se ni godilo boljše, kakor njemu, ki je s Kranjskega, jaz pa sem iz Štajerskega. Oba sva bila pod eno vlado. Od tega je že 27 ali 28 let, ko sem se nekoč odpravljala na božjo pot. Mlada dekle sem bila še tedaj, a šla sem z romarji na daljno božjo pot. Ne vem, koliko ur je že bilo hoda, vem pa, da smo hodili peš po poteh, ne po cestah, čez hribe in doline, preko ravnih polja, po prahu in blatu, pa tudi po pesku in kamenju, da sem prišla domov s krvavimi nogami, dočim sem šla od doma z zdravimi.

Bilo je tako: Priletna žena me je nagovarjala, naj grem žnjo, ker mati ni imela časa radi preobilega dela. Ona žena je bila kočarica, ki se je živela od žuljev svojih rok. Tako sva se domenili, oče in mati sta pa privolila ko je ona žena zatrdila, da se mi ne zgodi nič žalega, da bo še ona pazila na mene, kot bi na lastnega otroka. Njeni so že bili vsi odrasli. Odpravili sva se že dan prej kot so se imeli deliti odpustki. Koliko krajcarjev in firarjev mi je dala mati, ne vem več, veliko gotovo ne. Obleke nisem imela kaj prida in čevlje so mi bili raztrgani, da so prsti in pete pokukavali v beli dan. Umevno je, da nisem bila kaj prida s tem zadovoljna, a kaj sem hotela. Samo da dobim odpustke! Opogumila sem se, čiščme zvezala skupaj in na ramo žnjimi že radi lepšega in radi drugih romarjev.

Nekaj ur sem že nosila breme na ramenih, bila sem že utrujena, lačna in žejna, kajti bila je tudi huda avgustova vročina. Pa sem potisnila tiste krpe za neki grm, misleča, da jim bom vzela nazajgrede. Šla sem bosa naprej na božjo pot. Seveda me je bilo sram, ko sem potem maršírala bosa z drugimi romarji v procesiji, a tolažilo me je, da nisem bosa sama, temveč se, drugim otrokom tudi ne godi boljše. K sreči sem tudi imela dolgo krilo kot imajo tam v navadi kmečke deklice. Če sem hotela skriti svoje bose noge, pa sem hodila bolj skupaj, da sem izgledala še bo bolj majhna, kot sveta Neža. Vse zato, da sem skrivala bose noge. Za to pa še danes najrajše hodim bosa.

Take dobrote smo imeli v nekdanji častiti Avstriji. Pa še se dobijo ljudje, ki jo zagovarjajo. Jaz jo ne bom.

Ko sem malo odrasla, sem šla s stariši na Nemško, kjer mi je bila sreča še bolj mila. Več jela, obleke in obuvala je bilo tam, na čemur se je Nemčija res lahko ponašala do zadnje vojne. Mislim, da se še kdo spominja časov, ki smo jih preživeli tam pred 20 in 25 leti. Od tistega časa mi tudi ne manjka, čeravno nimam v izobilju, za sproti je le.

Dopisnik, ki omenja Frontenac, Kans., malo mestece, me je spomnil na farno cerkev, v kateri sem bila poročena pred 20 leti. Bila sem s tem olajšana za dvanajst dolarjev. Pa saj sem bila sama kriva, kajti mladost je norost. Zdaj bi me nihče več ne potegnil za nos.

On omenja ondotne rojake in pa trdosrčnega župnika pred 10 in 12 leti. Ali ni to tisti, ki je naju poročil? Čeprav sem obljubila večno zvestobo svojemu možu v cerkvi, nisem potem mnogo zahajala nazaj. Ne vzelo bi veliko truda, da bi preštela obiske, ki so bili le tedaj, ko sem bila primorana. In če bi me še kdaj doletela taka usoda: v cerkev ne in ne. Za to so sodišča, čeprav nekateri zovejo take zakone za koruzne, ki se sklenejo na sodiščih. Velja pa le in za zakon mora končno vendar vsak imeti dovoljenje le od sodišča.

Vse je tako kot je opisal rojak v št. 290 in v predzadnjem dopisu: novice, nesreče, žalosti in veselje tukajšnjih rojakov. Nekaj pa je le pozabi omeniti, namreč onega škofa v Joplinu, Mo., za koliko let si je pripravil premoženja s svojim humbugom na ta način, da je pokladal roke in odvračal bolezni. Mnogi so mi znani, ki so se dali maziliti onemu škofu brez škofovske palice, pa so na istem stališču kot so bili prej, samo žepi so nekoliko lažji.

V enem svojih dopisov je rojak tudi pripomnil, da se uredništvo Prosvete rado posluži dopisov za podkurjavo. Tudi mojim se ne godi boljše, kajti že nekaj jih je vzela temna noč. Zato se bojim, da bi se s tem ne zgodilo kaj takega in končam, da bi ne ušel skozi uredniški "chimney", predno bi zagledal beli dan.

Srečno in veselo Novo leto želim vsem čitateljem Združenih držav. — **Frances Sinkovec.**

Auburn, Ill. — Kmalu bo preteklo leto 1923 in nastopilo bo novo, leto 1924. Ljudje si ob tem času delajo račune, a nam delavcem ne bo treba beliti si glav, kako bomo spravili mastne dividende, kakor to delajo industrijalni in drugi magnatje. V resnici se človeku kar zavrti v glavi, ko skuša še le prečitati ogromne vsote, ki si jih delijo razne korporacije med svojimi člani. Mezdni delavec se mora pa tako kruto boriti za vsakdanji kruh. Če je človek na delu, še gre s preživljanjem, toda kako je z onim, ki je brezposeln, kakoršnih je danes na tisoče?

Pri sestri oziroma družini I. Homez se nahaja na božičnih počitnicah višješolec, sin dobro poznane družine Johna Žusta iz Moon Runa, Pa. Njegov cilj je iz šolati se za električnega inženirja. Opaziti je res lep pojav, da so se pričeli tudi Slovenci zanimati za višjo naobrazbo. To je v njih lastno in občno korist. Ljudje potem takem ne bodo rekli, da Slovenci nismo za drugo kakor za težko delo po rovih in tovarnah.

Želim mnogo sreče v novem letu vsem čitateljem Prosvete. — **Naročnik.**

OSEM SAMOMOROV NA BOŽIČNI DAN.

New York, N. Y. — Pet oseb je izvršilo samomor na božični dan in tri osebe so v kritičnem položaju vsled poskušanega samomora. Kakor je dognala policija, so bili vsi samomorilci reveži brez dela in sredstev za življenje.

Detroit, Mich. — Dve osebi sta si poskušali vzeti življenje na božični praznik in tretjo so našli v javnem parku mrtvo s prazno stekleničico za strup poleg trupla.

Chicago, Ill. — Mrs. Mary Bartna, po rodu Čehinja, se je obesila na božični dan. Njen soprog pravi, da je bila vedno žalostna radi treh otrok, katere je pustila v stari domovini.

Meteoriti.

Dnevi "Božičnih misli" so za nami. Zdaj so na mestu pobožilne misli.

• • •

Listi so se podvizali s poročilom, da je Amerika potrošila za praznovanje letošnjega Božiča približno eno miljardo dolarjev. Tu so vštete izmenjana darila poleg splošnega žrtja in popivanja.

Čikaški sami so dvignili iz hranilnic 250 miljonov dolarjev in trgovci domnevajo, da so prejeli za zlatnino, lepotičje, božični nakit, igrače in druga darila za otroke, obleke, jestvine in vse drugo okroglo vsoto 300 miljonov dolarjev. V Chicagu samem se je torej zmetalo v enem dnevu več kot porabi cela Slovenija za prehrano in druge potrebščine v vsem letu.

• • •

Resnica o politiki je zapisana v finančnih poročilih. Istotako o naših državnih praznikih. Odgovor na vprašanje, zakaj so praznike, najdeš v finančni koloni. Prazniki so zato, da se izprazni ljudem žepi. "Christmas spirit" se ne izraža več toliko v malikovalskem češčenju betlehemskega deteta kolikor v zlatnini, ki se razmeče za darila, v jestvinah in pijačah in težkih glavah ter bolnih želodcih, ki so posledica božičnih orgij.

Nekoč je bil Božič praznik solnčnega obrata pri vseh barbarskih narodih. Kristjanska cerkev je vzela ta praznik za svojega — kakor mnoge druge — in solnčni obrat je postal rojstvo božjega sina. Kapitalizem, ki je komercializiral vse na svetu, je vzel cerkvi tudi ta praznik in postavil novo pravilo: Božič je merilo gospodarske prosperitete! — Brez denarja ni Božiča.

• • •

Mehiška "revolucija" se je končno razgalila in pokazala svoje fašistovsko lice. Mehiški reakcionarji bi radi posnemali Španijo, toda v Mehiki ne gre "revolucija" tako gladko kakor je šla v Španiji. Kaj je vzrok? Delavci — ki so v Mehiki bolje organizirani in politično vzbujeni.

• • •

O joj, naš Gompers ga je spet polomil!

Nekdo ga je potegnil, da so mehiški boljševiki na strani vstašev in takoj je izrekel simpatije Obregonovi vladi. Nato pa je prišla izjava komunistične stranke v Mehiki, da je prva stopila v boj na Obregonovi strani in z dovoljenjem vlade je stranka organizirala rdeče bataljone za potlačenje vstaje, katero so organizirali fašisti.

Kaj zdaj stori Gompers?

• • •

Ako se francosko posojilo Jugoslaviji zavleče še nekaj časa, dobi Pašič tristo miljonov centov. Za to vsoto se bo morda še dobil kak star kanon, ki so ga Francozi rabili v vojni z Nemčijo leta 1871.

• • •

Te dni se v splošnem sklepajo letni računi in objavljajo statistike o vseh mogočih stvareh.

Ali bodo tudi naši frančiškani poročali, koliko duš so spravili iz vic v nebesa v tem letu?

Ne bodo! Kajti to ne spada med mogoče stvari. Denar, ki prihaja za "reševanje duš iz vic", se šteje, duše pa ne.

• • •

Iz Pariza javljajo, da se francoski in nemški učenjaki pripravljajo na "razgovor" z Marsom v prihodnjem avgustu. Na visoki gori v švicarskih Alpah bodo postavili aparate in dajali signale sosednjemu planetu.

Učenjaki bi naredili za danes več dobrega, ako bi mogli na kak način spraviti oficijelno Francijo v zvezo z zdravo pametjo, da bi manj kadila bogu Marsu.

Če só na Marsu kaka intelgentna bitja, se gotovo prokleto malo zmenijo za ljudožrce, ki si vladajo zemljo.

K. T. L.

Neuspešen atentat na japonskega vladarja.

Tokijo, 27. dec. — Danes zjutraj je bil izvršen napad na japonskega regenta Hirohita, ko je bil na poti v parlament. Atentator, 20-letni mladenič, oblečen kot dvoranec, je oddal samo en strel iz revolverja. Krogla je šla tik regentove glave in zadela njegovega komornika, ki je sedel zraven regenta v avtomobilu. Napadalec je bil na mestu aretiran in mladeniču manjkalo, da ni bil linčan od velike množice ljudi, ki se je hitro zbrala okrog njega.

Delavske novice.

(Federated Press.)

Izgnani rudarji potrebujejo pomoči.

Eskdale, W. Va. — Organizirani rudarji, ki s svojimi družinami vred prebivajo v šotorni kolonji v tukajšnjih hribih, odkar so bili izgnani iz kompanijskih stanovanj pred več leti, so v veliki stiski za obleko. Živil imajo dovolj, toda tople obleke jim manjka za zimo. Obleka, ali prispevki za obleko se naj pošljejo na naslov: W. J. Bowring, Eskdale, W. Va.

Rudarji nočejo podpisati žoltc pogodbe, da nočejo imeti nobenega opravka z rudarsko organizacijo, kakor zahtevajo družbe od njih.

Brezdelje v St. Louisu.

St. Louis, Mo. — Brezposelnost v St. Louisu narašča. Centralna organizacija delavskih unij je za praznike oskrbela pomožno akcijo za družine, v katerih so možje in očetje brez dela. Pred poslopji dnevnikov stoje vsak dan velike množice moških, ki planejo po prvih iztisih časopisa in čitajo oglase, da najdejo kako ponudbo za delo.

Stavka na antracitnem polju.

Shamokin, Pa. — Stavka premogarjev v North Franklin in Bear Valley rovih antracitnega premoga, ki traja že od 7. decembra, se morda razvije v splošno stavko v vseh premogovnikih, ki so last Philadelphia & Reading Coal and Iron kompanije. Družba, ki je odredila, da premogarji ne smejo v rov na ponočno delo pred običajno uro, ko se začne delo, je povzročila konflikt. Voditelji unije pravijo, da je okrog 2500 rudarjev prizadetih.

Nova delavska banka.

Tacoma, Wash. — Kooperativna banka s kapitalom in preostankom $460.00, ki bo lastnina organizacije železničarjev, odpre vrata 1. februarja v Tacomi.

Tožba pennsylvanskih železničarjev.

New York, N. Y. (Fed. Press.) — Ker je sodnik Dickinson na zveznem okrožnem sodišču v Philadelphiji zadnji teden odklonil tožbo, ki so jo vložili železničarji in plovbni uradniki proti pennsylvanski železnični družbi, ker je ta kršila prevozno postavo, pojde zadeva na zvezno vzklicno krožno sodišče in če treba tudi na najvišje sodišče, kakor je to zatrdil newyorški odvetnik Henry T. Hunt, ki je glavni pravni zastopnik železničarske bratovščine in eden prvotnih članov zveznega železniškega delavskega sveta.

Mr. Hunt je izjavil, da ni sodnik Dickinson zapopadel temeljev železničarske tožbe. Ko je sodnik zavrnil železničarsko tožbo, je dejal, da nimajo zvezna sodišča pravice uveljavljati ukazov delavskega sveta. Po mnenju odvetnika Hunta so prepovedana postopanja jasno prizadevanje na strani železničarskih bratovščin, ki stremi za tem, da bi bila vpoštevana postava Združenih držav, ne pa odredbe železniškega delavskega sveta.

"Tri ure sem razlagal naše stališče, da so klerki upravičeni do sodne prepovedi, po kateri bi naj bilo zabranjeno pennsylvanski in vsem drugim železnicam kršiti prevozno postavo s tem, da združujejo kompanijske unije. Te kompanijske zveze, ki jih podpirajo železnice, se delajo, kakor da bi hotele izražati želje železniških uslužbencev. Ali izražajo pa le želje raznih železniških vodstev po unijskih uradnikih, katerim dajejo plačo kompanije. Zatrdili smo, da je raba železniških skladov v takšne svrhe kršitev železniške postave, in da so zastrantega bratovščine upravičene zahtevati od sodne oblasti odpomoč.

"Pennsylvanska železnica je priznala vsa ta dejstva, ali tajila pa je in zanikala, da bi bila storila kaj nepostavnega," je rekel nadalje železničarski zastopnik Hunt. "Ko pride zadeva na zvezno krožno prizivno sodišču na vrsto v bližnji bodočnosti, bodo železniški uslužbenci trdili, da jim daje točka 3 v prevozni postavi pravico združevati takšne organizacije, kakršne se jim zde primerne, in da nalaga železnicam dolžnost voditi pogajanja le z resničnimi delavskimi organizacijami."

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini

Razne vesti.

ŽELEZNIŠKA NESREČA.

Chicago, Ill. — Dva avtomobilista — en moški in ena ženska — sta bila ubita, a dva druga pa morda smrtno telesno poškodovana v torek zvečer na nezastraženem križišču illinoiške centralne železnice na 71. cesti in prečni ulici East End. Na mestu nesreče ni bilo nobene zaščitne lese, in železniški čuvaj je zapustil svojo službo ob šestih zvečer.

Do te nesreče je prišlo, ko je južnočikaški vlak treščil v avtomobil, ki je bil last zdravnika drja. Forresta R. Butterfielda. Avtomobil se je razletel na kosce.

Dr. Butterfield je umrl eno uro po nesreči v bolnišnici. Kmalu po polnoči je 52 let stara ga. Aneta Shoemaker, ki se je imela poročiti z drjem Butterfieldom, tudi podlegla težkim telesnim poškodbam v illinoiški centralni bolnišnici.

Štirje drugi smrtni slučaji, ki so se pripetili na božični dan, so potisnili kazalec na merilu avtomobilskih nesreč v okraju Cook na številko 717.

GROZEN VIHAR NA SEVERNEM PACIFIKU.

Seattle, Wash. — Šest življenj je bilo vzetih in škode cenjene na $200,000, narejene v strašni nevihti, ki je razsajala na severnem pacifičnem morju. Parnik in vlačni čoln sta šla v morje. Dvoje vozil je bilo v zelo hudi nevarnosti. Eno je ušlo nevihti, o drugem menijo, da je srečno prestalo neurje. Mnogo malih čolnov je razbitih.

Vihar je divjal z naglico 80 milj na uro blizu kraja Gray's Harbor, 45 milj pri Port Angelesu, 50 milj pri Tacomi in 66 milj pri Seattlu.

Vihar je zahteval šest človeških žrtev.

KORETZA ŠE NISO DOBILI.

Los Angeles, Cal. — Ko se je raznesla vest, da je velecalepar Koretz v južni Californiji, so začele nemudoma policijske oblasti v Los Angelesu stikati za njim.

Policija je do zadnjega kotička pretaknila pristanišče v Los Angelesu ter zastražila vse izhode, da bi se iz mesta ne izmuznila krasna ženska, na katero leti sum, da je pobegnila s Koretzom, ki je baje odnesel s sabo pol miljona dolarjev v gotovini.

Ladje so bile polne detektivov, ali o Koretzu ni bilo ne duha, ne sluha.

Krajevne oblasti pravijo, da namerava Koretz pobegniti iz dežele na pacifiški obali, odkoder jo namerava popihati v Honolulu.

"Če je Koretz v območju mesta Los Angeles, ga dobimo v roke," je dejal detektivski načelnik. "Najmanj dva detektiva ga poznata."

Preiskovalna komisija se snide 14. januarja.

Pariz, 27. dec. — Reparacijska komisija je včeraj formalno obvestila člane obeh komisij, ki imata preiskati finančno stanje Nemčije, da prva seja prve komisije se vrši 14. januarja v Parizu, druge komisije pa teden dni kasneje.

Konfuzen Božič v Rusiji.

Moskva, 26. dec. — Rusija je včeraj prvič praznovala Božič po gregorijanskem koledarju, torej na isti dan kakor v drugih deželah. Praznovanje pa ni bilo splošno. Mnogi popi po deželi nočejo priznati gregorijanskega koledarja, dasi ga je sprejela živa cerkev na svojem prvem kongresu; starokopitni popi so naznanili, da bodo praznovali Božič po starem, to je trinajst dni pozneje. Sovjetska vlada je odredila, da se obhaja božični dan kot dan počitka dne 25. decembra po vsej republiki in s tem spravila pope v konfuzijo, kajti 6. januarja ne bo državnega praznika.

Komunistična mladinska organizacija, ki je lani priredila splošne demonstracije za smešenje verskega značaja božičnega praznika, je letos aranžirala predavanja, v katerih je pojasnjevala ljudem, da je Božič starodavni praznik solnčnega obrata.

Silna toča na Božič v Južni Afriki.

Pretoria, Južna Afrika, 27. dec. — Silna toča, kakršne še nihče ne pomni, je padala tukaj na božični dan. Toča je obstajala iz kosov ledu, ki so tehtali po en funt. Mnogo ljudi je bilo ranjenih in materijalna škoda se ceni na več stotisoč funtov sterlingov.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Stipica Radić postaja vedno bolj "mirotvoren". — Ko jo je Radić popihal v Anglijo, je farbal svoje kmete, da jim bo iz Londona prinesel v torbi hrvatsko republiko, v svojem žepu pa funte šterlinge. Mož je pošiljal dolga pisma v svoj list "Slobodni Dom", preko trideset pisem je že napisal svojim bralcem, a hrvatske republike še ni bilo, ampak angleška vlada mu je nasprotno zagrozila, da bo moral zapustiti Anglijo kot "nadležen tujec". Mesto hrvatske republike grozi torej Anglija z izgonom predsednika hrvatske republike! Tragikomično, kaj ne. In v tem strahu se je Radić zopet "poboljšal" s tem, da se je zatekel k materi katoliški cerkvi in začel hvaliti slovenske klerikalce in njihovega Korošca, ki ga je imenoval na nekem svojem shodu na zagrebškem sejmišču "popa", Kranjce pa — magarce. — Kdaj se bodo prepričale zapeljane kmetske množice, da Radić in Korošec s svojo republiko in avtonomijo lovita ljudi le na limanice in da ne mislita niti malo resno na uresničenje svojih parol in da potom samih volitev in londonskih pisem kmet ne more nikdar priti do osvobojenja?

Orjunaši so dobili pred mariborskim sodiščem po 6 mesecev zapora. — V Mariboru se je vršila sodna obravnava proti Orjunašem, ki so svoječasno izropali Cirilovo tiskarno v Mariboru. Orjunaši so dobili po 6 mesecev zapora.

Sodniki grozijo z izstopom iz državne službe. — 25. novembra se je vršila v Beogradu konferenca sodnikov iz vse države. Sklenili so protestno resolucijo proti uradniškemu zakonu in odredbi o razvrščanju sodnijskega osobja. Če se zahteve sodnikov ne izpolnijo, pretijo sodniki, da bodo prisiljeni zapustiti državno službo. Minister Trifunović jih je tolažil, da bo "vodil račune" o njihovih zahtevah, "v kolikor bo to mogoče".

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Export, Pa. — Še malo časa in zatonilo bo v večnosti leto 1923. Šlo bo od nas in se ne povrne nikdar več. Naj le gre, saj delavci tako nismo imeli od njega nikakih koristi. Delavskim slojem ni prineslo nikakih dobičkov in tudi nikakih dividend, pač pa bomo za leto bližje groba, kjer bodo prenehale naše muke in težave in bomo v miru spali naše večno spanje. Ostali nam bodo precejšnji žulji na rokah in kar je najglavnejše: imeli bomo prazne žepe.

Ljudje si ponavadi voščijo "vesele božične praznike in srečno Novo leto". Ali smo tudi imeli vesele praznike? Gotovo so jih imeli tisti, ki preštevajo mastne dobičke in dividende, o katerih statistika govori, da so velike kot malokdaj. In kaj smo dobili mi, ko si oni delijo tolike dobičke, katere smo mi nagromadili. Ostali so nam, kot sem rekel: žulji na rokah in prazni žepi ter precej upognjeni hrbti.

Za praznike so nam dali neljubе počitnice, ne glede na to, kako težko smo se preživljali še tedaj, ko smo se mučili in do viška izrabljali naše moči. In sedaj podjetnik mirno prešteva svoj dobiček, delavec pa žulje na rokah. Ubogi delavec, kdaj bo tega konec? Kdaj boš lahko rekel: Toliko sem bil na boljšem lani in toliko sem letos. Kdaj bo prišla doba, ko bomo lahko rekli, da se mučimo zase in bomo tudi uživali sad svojega truda? Mislim, da bo to kasno, ako se bomo tako malo brigali za sebe in se prepuščali našim nasprotnikom na milost in nemilost kot se sedaj. Zakaj smo tako strašno raztreseni in pocepljeni v vsakojake strančice? Zakaj bi se ne združile v veličastno in močno stranko.

Vzemimo si za vzgled angleške delavce, kako so si oni lepo na tihem in brez vsakršne korupcije izvojevali sijajno zmago ter bodo skoro sigurno imeli prihodnjo vlado že v svojih rokah. Kje je človek, kje orjak po umu, ki nas bo združil? Ako še ni prišel na površje, zakaj še čaka, ko ga tako težko pogrešamo. Pridi, človekoljubni orjak in vedi nas v boj za naše pravice, vodi nas v zmago, za pridobitev delavskih pravic!

Zakaj ne odstranimo nazadnjaških voditeljev ter jih nadomestimo z novimi, naprednimi elementi? Zakaj se pustimo zavajati, da delajo z nami kakor volk z ovco in zato vlečejo še mastne plače? Zakaj ne izvolimo na čelo ameriške delavske federacije moža, ki nas bo združeval in vodil pošten boj za naše pravice? Zakaj še vedno podpiramo človeka, ki nas razdvaja, mesto da bi nas združeval? Morda iz spoštljivosti do njegove starosti? Ako je tako, potem proč z ideali. Naprednim elementom povem bridko resnico, ki sem jo neštetokrat slišal še v rojstni vasici od starčkov, ko je mlajši element strmel za napredkom in boljšo bodočnostjo. Jezili so se čez mladež, češ, da noče poslušati starih pregovorov in se ne nositi po starih navadah. Navadno so nam dajali za vzgled same sebe, da so bili z vsem zadovoljni, ko so bili mladi: z živežem in z obleko. Pravili so, kako so bili skromni v mladih letih in kako borno so živeli. Vsakdanja hrana jim je bilo korenje in repa, krompir je bil samo ob praznikih, kruha pa skoro niso poznali. V cerkev so pridno zahajali in molili boga. V slučaju strašne epidemije, kuge ali kolere se niso brigali za zdravnike, samo v boga so zaupali in ga prosili pomoči. Ali stari Jehova se je vselej izkazal trdosrčneža in jim ni hotel pomagati.

In zdaj pa še pridejo nekateri z zahtevo na dan, rekoč: Delajmo kar so delali stari. Posnemajmo jih v njih običajih, verskih in posvetnih. Moramo jih posnemati! — Ne in tisočkrat ne. Ali bomo šli danes obdelovat polje kot so ga nekdaj oni, da bo stalo polje prazno in neobdelano, nam pa bo predel pajek po praznih trebuhih. V slučaju bolezni naj postanemo versko fanatični, zatečemo se k bogu, namesto da bi iskali dobrega in izkušenega zdravnika? Ne! Naša pot naj bo začrtana v duhu naprednosti in naše stremljenje naj bo za izboljšanje delavskega položaja. To pa moremo doseči edinole v združitvi. Naj ne vlečemo vsak na svojo stran kot volkovi, kadar derejo ovco, ko vsak gleda, kako bi prevaril svojega tovariša in odnesel večji ter boljši kos. Delujmo skupno in složno, organizirajmo se politično, ker se nam ni mogoče strokovno v splošnem. In ko bomo dosti močni v politični organizaciji, ter bomo imeli zadostno število svojih ljudi v javnih uradih, potem nam ne bo težko doseči tudi strokovno organizacijo.

Poglejmo malo v sedanjo delavsko depresijo. V času ko smo se poganjali za šesturni delavnik v premogovni industriji, ga nismo mogli doseči. Mogotci kapitala pa nam naenkrat odredijo še manj kot štiriurni delavnik, ponekod celo samo dveurnega. Oni ne vprašajo delavcev, če so pripravljeni in če imajo dovolj za življenjske potrebščine. Enostavno povedo, če ne morete živeti, pa umrite, bodo že drugi prišli na vaša mesta. — **Albert T. Kirn.**

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31-23) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen, vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago je za leto $6.50, pol leta $3.25.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave.,

CHICAGO, ILL.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Culnhar, podpredsednik Andrew Vidrich R. F. D. 7, Box 61, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniš. ga oddelka Blaz Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jos. Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelezuikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terčelj, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gerlich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blaz Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa. John Grošelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad. Max Mare, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5483 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Joško Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Jos. Skuk, 6404 Orten Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6333 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondenca s gl. odborniki, bi delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, šigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, uredništvo in vprašanja, ki so v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

IGRE, KONCERTI IN PLESNE ZABAVE.

Bridgeport, Ohio. — Dramsko društvo "Orel" priredi na starega leta večer veselico in igro enodejanko "Kakoršen gospod tak sluga", katera je od začetka do konca zanimiva in smešna. Pridite, da se boste sami o tem prepričali. Za udeležbo vam ne bo žal, kajti vstopnina znaša za moške samo 50c, za ženske pa 25c. Igrala bo izvrstna godba, torej bo dobro preskrbljeno tudi plesaželjnim, da se bodo zavrteli kot jih je volja. Preskrbljeno bo z vsem drugim potrebnim, zato pridite. Ta večer bo na programu še več drugih zanimivosti.

Radi delavskih razmer se pa ni nič pritožiti, ker tu je zdaj prišel čas za počitnice od 2 do 3 dni v tednu. Ako bodo še kaj časa trajale take razmere za delavstvo, pa bo naša pečlarska organizacija zopet dobila dosti novih članov. Le članic je pri pečlarski organizaciji premalo, kar se bo pa tudi zboljšalo. — **Josip Avbelj.**

Anaconda, Mont. — Društvo "Postojna", št. 308 priredi zabavo dne 31. decembra v St. Peter in Paul dvorani. Vabimo vse člane in članice, da pridejo na zabavo ter privabijo s seboj veliko število prijateljev. Zabava prične ob devetih zvečer. — **Joseph Keršul,** tajnik.

Delavski list je sila, s katero računa vaš nasprotnik.

OPOMINJAM

vse tiste, ki so bili pri meni na hrani in stanovanju in ki mi še kaj dolgujejo, da se prijavijo v teku enega meseca in poravnajo svoj dolg. Ako se ne prijavijo v gori navedenem času, bom primoran objaviti njih mena v Prosveti. Valentin Sapotnik, R. F. D. 1. — Luciusboro, Homer City, Pa. (Adv.)

V 2—3 tednik dobim lep staro-krajski

KALENDAR

za leto 1924 in ga vsakomu, ki mi pošlje svoj naslov

BREZPLAČNO

pošljem.

Denarne pošiljatve za

BOŽIČ in NOVO LETO

hitro in gotovo.

Pišite pa moj cenik.

EMIL KISS BANKIR,
133 Second Ave.,
NEW YORK CITY

Dopremljam rojake iz starega kraja. "Affidaviti."

POTNIŠKI ODDELEK!

HRANILNI ODDELEK!

POZOR!

Mr. Tony Ujčič, če se ne oglasite na spodaj omenjeni naslov v roku od teden dni in poravnate vse zadeve, katere so zelo važne za Vas, bodemo prisiljeni dati vse podrobnosti v javnost. International Sales Co., 1407 Market St., Wheeling, W. Va. (Adv.)

RAD BI IZVEDEL

za naslov Jožef Staniša (po domače Malnarjev Jože) iz Rakovnika, fara Šmihel pri Novem Mestuna Dolenjskem. Iz starega kraja je prišel leta 1920 v Pueblo, Colo. Rojake uljudno prosim če kdo ve za njegov naslov, da mi to naznani, ali pa ako bode sam ta oglas čital naj se mi nemudoma prijavi na moj sedanji naslov: Johan Jakše, P. O. Box 219, Auburn, Ill. (Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi sbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladčičarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

POŠILJANJE DENARJA ZA BOŽIČ

Gotovo tudi letos ne bodete pozabili svojcev v starem kraju, torej jim bodete poslali primeren denarni dar za božične praznike? Čim prej opravite to opravilo, toliko bolje!

Naša banka je ukrenila vse potrebno, da bodo njene božične pošiljatve hitro in točno dostavljene prejemnikom.

Denar lahko pošljemo POTOM POŠTE in POTOM BRZOJAVNEGA PISMA.

Denar poslan potom nas je izplačan prejemniku na njegovi domači pošti brez vsakega odbitka.

DOLARJE V JUGOSLAVIJO pošilja naša banka potom pošte ali brzojava!

NAŠE CENE so vedno med najnižjimi. Prepričajte se!

V STARI KRAJ — na Božič! Ako ste Vi med onimi, ki nameravajo praznovati Božič v starem kraju, potem je v Vaše korist, ako se poslužite tvrdke, ki je znana po točni in solidni postrežbi.

Ako ste namenjeni dobiti koga iz starega kraja, nam pišite po nadaljna pojasnila.

SLOVENSKA BANKA

Zakrajšek & Češark,
70 — 9th Ave., New York, N. Y.

Visoška kronika.

DR. IVAN TAVCAR.

(Dalje.)

Tu in tam se je pripetilo, da je z Marksom klepetala v nemščini, kakor je navada v njenem rojstnem kraju. Mi nismo umeli ničesar, a Davčar je umel vse. Pri ti tuji govorici, na kateri pa čisto nič bilo, je Marksu včasih nekaj iz očesa šinilo in sicer naravnost proti deklici. Pa tudi na tem nisem opazil nič krivičnega, ker se veseli ljudje radi spogledujejo, kar gotovo ni pregrešno. Še dobro mi je delo, da je bila deklica tako zadovoljna in da je pri tem pozabila na kraje, kjer je prišla na svet.

Te govorice ni bil vesel brat Jurij. Če sta pričela Marks in Agata govoriti nemško, je vselej utihnil in ni več spregovoril besede. Nekaj časa je še obsedel, nato pa je odšel od mize, in najsi še ni bila prinešena zadnja skleda. Meni se je tako obnašanje videlo otročje, ker je brat Jurij moral vendarle vedeti, da Agata zanj ne mara in da deklica ni bila namenjena njemu! —

Prišla je jesen, za njo je prišla zima, in ta je bila od leta 1694 na leto 1695 posebno trda in huda. Padlo je toliko snega, da ljudje niti k maši niso hodili in da tudi pri podružnicah ni bilo sv. opravila, ker radi zametov ni mogel priti k božji službi niti gospod, niti drug človek. Živeli smo na kupu; kar je bilo dela, smo ga hitro in lahko opravili. Pri jedi pa smo sedeli neskončne čase, in dobro je bilo, da smo imeli Marksa, ki nas je kratkočasil s svojo govorico.

Dosti je bilo snega, ali poti so se le ugladile in poglobile; še celo v hribih so se napravile gazi, po katerih se je pripravno hodilo.

Pričele so se preje. Imenitna je bila preja v hiši soseda Jakoba Debeljaka. Prav dobro je bila obiskana in še celo iz oddaljenih selišč Gačrške gore in Gore sv. Sobote so prihajale deklice s svojimi spremljevalci. Kadar so se v pozni noči vračali, so prižigali baklje, da se je iz dalje videlo, kot bi se vlekla rumena kača po gazeh.

Od nas smo imeli blizu do Debeljakovih, zatorej ni Agata z deklama nikoli izostala od preje. Kadar je družbica odhajala, je bilo nekaj pisanih pogledov, ker sta se Marks in Jurij prepirala, kdo bo nosil dekletov kolovrat. Agata je odločila, da nosi enkrat Jurij, enkrat Marks. Ta z razsodbo ni bil zadovoljen ter se je sklicecal na to, da je pravica hlapcev nositi kolovrate, domači sinovi pa nimajo te pravice, ker bi se sploh ne spodobilo, da bi opravljali hlapčevska dela. Odločba je bila pametna, pa sta vendar oba kazala dolge nosove, Jurij in Marks, dokler nisem potrdil dekletovih besed. Najraje bi bil sam nosil kolovrat, kar pa bi bilo veliko pohujšanje, ker je proti vsaki spodobnosti, da bi gospodar zahajal na prejo, še bolj pa, če bi nosil kolovrate predicam. Hudobni jeziki namreč nikdar ne mirujejo in grde govorice nastanejo kar čez noč, da si zapreden v pajčevino, pa sam ne veš kako in kdaj.

Sicer se na teh prejah pri Debeljakovih ni posebnega pripetilo. Po dolini se ni govorilo o njih in še celo gospod župnik mi nikdar ni omenil besede o njih, ker je bil Jakob Debeljak pobožen mož, ki bi gotovo ne pripuščal nespodobnosti pod svojo streho.

Po Svečnici, ko se je imel pričeti štiridesetdnevni post, se je morala preja razdreti.

"Danes bomo prejo razdrli," je omenil Marks pri južini, "in dogovorili smo se, da je vino moje. Izidor, pripravi mi torej sodček dobrega vina in pri moji plači ga potem v račun postavi, če ti je prav."

Prav mi je bilo, ker je bila navada, da je takrat, kadar se je preja razdrla, preskrbel ta vino, drugi pa druge potrebščine. Pripravil sem torej sodček dobrega vina; Marks in hlapec sta ga še popoludne spravila k Debeljakovim.

Drugi so prinesli suhega mesa in tudi bele pogače; fantje iz Loga so najeli dva godca, in sam Debeljak je zaklal jareta, ker se ni hotel delati grdega.

Tako smo živeli, dasi je šiba božja še vedno visela nad nami.

Cesar je imel vojske na vse strani svojega cesarstva in človeška kri je tekla v potokih po zemljah, ki so nam bile tuje in kjer nismo imeli ničesar iskati. Da pa je mogel peljati vojsko, je jemal cesar svete podobe našim cerkvam ter jih spreminjeval v denar. Odnehati ni hotel! In ravno tiste dni je šla govorica po deželi, da nam bodo vzeli petindvajsetega moža, češ, gospod Eugenius potrebuje armado.

Ali mi koljemo jareta, mi pečemo pogače in še celo godci nam piskajo, da se moremo sukati v pregrešnem plesu! Koliko pa je bilo let, kar našim gospodinjam ni ostalo drugega, kakor trava za lonce. Prav ima Gospod Bog, da nas še vedno tepe!

Komaj se je stemnilo in ravno da smo še imeli čas povečerjati, že so se oglasili godci pri Debeljaku. Moja družina je kar drla k sosedu, ali poprej je bil vsak površno opravil svoj posel, tako ,da sem moral sam vse pregledati, ali je dobila živina in drobnica, kar ima dobiti, in če se ni pustilo kaj ognja, da bi nastala nesreča.

K Debeljakovim sem prišel malo pred deseto. Doma je ostala hiša čisto brez človeka. Vsa vrata sem vestno zaklenil, da bi ne prišel tat nad moje blago. Pa bi bil tudi lahko prišel, ker se poslopje ne da tako zapahati, da bi se hudobnež ne priplazil v njega, če že hoče krasti tuje imetje.

Tako je tiste dni viselo moje srce na posvetnem imetju, in prvo, kar je imelo pri meni najvišjo ceno, je bilo ime visoškega gospodarja. To ime sem obdajal z okvirjem svojega sămoljubja, kakor se obda lepa podoba z zlatim okvirjem ter se obesi na prvo mesto v hiši. Kakor Mojzesovo zlato tele je stalo to ime vsak hip pred mano in daritve sem mu prinašal, dokler ni prišel Gospod Jezus, pa je razbil tele in mene, in sicer oba na drobne koscc! Tako sem bil kaznovan — prvič, ker nisem vedel ,da je človek samo smet v bežji roki in da je smešno, če ga ni v življenju sama ponižnost, — drugič pa nisem vedel, da je naša presveta vera čista in zgolj čista ljubezen: če imaš torej kake dvome, odloči se vedno za ono stran, kamor ti kaže ljubezen, gola in čista ljubezen! Ker vsega tega nisem vedel, me je pohodil gospodar sveta in kakor drobno zrnje me je vrgel v prah na cesto, da so po meni hodili težki vozovi življenja. —

Ko sem pri Debeljakovih vstopil, je bila preja že skoraj ponehala. Trske so sicer še močno gorele v svojih železnih obročih, ali le nekaj predic je še gonilo svojo kolovrate, nekaj takih, katere niso bile najgorše in za katere se ni dosti brigal nespametni moški spol.

Plesali so. Miza je bila obložena kakor pri svatovski pojedini. Vino se je točilo, in temu in onemu je že stopalo v prazno glavo. Čula se je že tista neslana govorica pijanih gorjanskih fantov, iz katere se tako rad napravi pretep.

Marks je bil danes stari Marks: prav tak, kakor tisti dan, ko se je hotel metati z mano, in Lukežem. Pri plesu je segal po najgorših, in če je vedel, da ima ta ali ona svojega, je posebno dolgo plesal ž njo, kar je zbujalo jezo in nevoljo. Govoril je čez mero veliko, vsem je hotel zapovedovati ,in če ga niso hoteli poslušati, je storil vendar to, kar se je zdelo primerno njemu. Kazal je Tajčarja, ki je surov in ošaben, kadar misli, da se ga vse boji.

Po deseti uri je Marks zahteval svoj ples. Ker se je točilo njegovo vino, se mu je ta ples moral dovoliti, ker je bila to stara pravica.

Za plesalko si je izbral Agato, ki je bila danes posebno čedna s svojimi rumenimi kitami in s svojim rdečim licem. Bila mi je tako všeč, da kar očesa nisem mogel odtrgati od nje. Vzel jo je torej Marks ter se postavil ž njo. "Sedaj, telički, glejte, kako plešemo mi, ki smo Tajčarji!" je vpil napihnjeno. Od strani je stala domača mladina in krvavih oči ga je gledala, pa se ni upala ničesar odgovoriti, ker je pila njegovo vino.

Podal je dekletu roko in plesala sta, da kaj takega še nismo videli v ti dolini. Meni sicer to skakanje ni dopadlo, ali dekletom se je žarilo po obrazih, če je Marks Wulffing med plesom skočil posebno visoko. Skakal je v resnici kakor bi ga kdo z nožem suval v stegno. Časih je telo še celo tako zavrtel, da je z nogami silil proti stropu, z glavo pa proti tlom. Ko smo mislili, da bo ž njo ravnokar sunil ob zemljo, se je bliskoma obrnil ,da je zopet stal na nogah.

Našim dekletom je bilo to vrlo všeč. V kupu ,ki se je nabral okrog mene, so sedele hčere imovitih kmetov s pogorja ter si pomenljivo pripovedovale, da Marks ni hlapec, temveč da je sin premožnega kmeta iz Davč. Vse je kazalo, da se Marksu odpira pot do kmečkih hčera, ki se v naših časih ne smejo možiti pri hlapcih.

Ali Marks se za te ženske ni zmenil; pozabil je še celo na ono, ki si jo je bil že izbral na domu v Davčah. Ali tembolj je silil v Agato. Veliko ji je govoril, ali ona mu ni odgovarjala, še smejala se ni ,kar rade store plesalke, in to na vsako plesalčevo nespametno besedo. Plesala sta mirneje. Nekaj sta tleskala z rokami in hodila eden okrog drugega, kakor da bi ne mogla dočakati, da prideta zopet skupaj. Navsezadnje se Marks ni mogel več krotiti. Prijel jo je okrog pasa, jo dvignil visoko nad svojo glavo ter se zavrtel ž njo, da so Agatina bela krila kar šumela. Hipoma jo je spustil k sebi, jo objel ter se z bradatim svojim obrazom smukal okrog njenega, da me je napolnila kar nahujša jeza.

"Moja si," je kričel kakor obseden, "moja in nikogar drugega!" Okrog sebe je gledal kakor bik na paši. "Pa mi jo vzami kdo, če si upate!" je še pristavil in meril s pogledom Jurja in tovariše. Tudi mene je meril s tem pogledom, da je — najsi sem bil desetkrat gospodar — zakipela kri v mojem telesu.

Pa Agata ni bila zadovoljna s tako snubitvijo. Upirala se je, in ker je le-ni nehal stiskati k sebi, smo videli, da je dvignila svojo roko in da je začela švrkati ž njo po njegovem kosmatem obrazu, da je tleskalo.

"Pusti!" je govorila ostro, "pusti me — kdo te mara, grdoba grda!"

Ta udarec je vzel Marksu vso moč, ker izgubi mlad človek vsako ime, če ga je tepla ženska. Spustil je Agato in kakor izgubljena ovca obtičal sredi hiše. Obdajala sta ga smeh in krohot, kar ga je zapeljalo, da je storil nekaj, kar je bilo v takem trenutku najnespametnejše: siknil je grdo besedo, ki je veljala vsem in ki je torej vse razdražila.

Prvi je bil Jurij v njem, potem ga je obsula cela drhal, ki je zavoljo njegove ošabnosti kuhala jezo oni večer. Branil se je, kolikor se je mogel, pa so ga imeli v hipu na tleh; tepli so ga in ga suvali s težko okovanimi čevlji. Ubili bi ga bili, da nisva prihitela z Debeljakom ter razmetala vse ,kar jih je viselo na njem, prav tako kakor čebele, če padejo na potnega konja.

Ko se je s težavo vzdigoval, je ječal in stokal. Marksa Wulfinga je bilo groza pogledati: na glavi lasje šopoma izpuljeni, obleka raztrgana; ko je počasi zlezel na noge ,se je pokazalo, da je na eni nogi krevljal; po obrazu in po rokah pa je silila na dan kri v debelih kapljah. Vzlic temu se je odkrivalo na tem obrazu toliko jeze in toliko divjega sovraštva, da sem kaj takega videl pozneje še samo pri Turkih, kadar smo vjete v vrste postavljali in jim sekali glave!

"Ste me," je tarnal, "ker vas je bilo preveč! Kakor mravlje ste se usuli na enega! Najbolj pa me peče, da me je tepla ženska — ženska, ki je od naših ljudi! Da bi vas vse hudič vzel!"

S to željo, ki mu je gotovo prihajala od srca, je odkrevsal.

Tako se je razdrla preja pri Debeljakovih nekaj časa po svečnici v letu 1695.

Drugo jutro je bil Marks Wilffing izginil. Noč ga je pobrala, in še svojega plačila ni zahteval. Prišla je spomlad in pozabili smo kaj hitro na Jeremijevega sina. Na polju se je delalo, prav pridni smo bili in časa nismo imeli, da bi mislili na kaj drugega. Tudi Agata je bila pri vsakem delu, vesele in dobre volje, da smo jo gospodar in družina vsak dan še rajši imeli. Med njo in Jurjem nisem opazil ničesar, ker sem vedel naprej, da si bo fant take in enake muhe iztrebil iz glave.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Ivan Černe:

Gospodarstvo Slovenije v l. 1922.

(Napisano za "Prosveto".)

IV.

V svojih dosedanjih treh člankih sem opisal gospodarstvo Slovenije z ozirom na njeno moč v kmetijstvu in industriji, kakortudi v pogledu na njeno zmožnost plačila davkov ter sem se namenil v zadnjem članku opisati finančne razmere Slovenije, torej predvsem denarne zavode in njihovo finančno politiko.

Koliko je bilo denarnih zavodov v Sloveniji, sem na kratko opisal v Gospodarskem pregledu Jugoslavije, ki ga je prinesla "Prosveta" dne 13. oktobra 1920, vendar pa je bil ta pregled tako kratek, da ob sedanjem pregledu gospodarstva Slovenije istega ne morem upoštevati več, marveč moram svoj popis raztegniti na predvojno dobo, in od te ven preiti na današnje stanje, da se iz te kratke zgodovine denarništva lahko sklepa na sedanje stanje.

Glede bank je omenjati, da so bile pred vojno 3 domače banke t. j. Ljubljanska kreditna banka, Jadranska banka in Mariborska eskomptna banka. Slednje imenovana banka se je v l. 1922 zedinila s Slavensko banko v Zagrebu ter je kot taka prestala biti samostojen zavod. V vojnem l. 1916 se je ustanovila v Ljubljani Slovenska eskomptna banka, ki pa je tudi v minulem letu premenila svoje ime ter se sedaj imenuje Trgovska banka. V letu 1920 je bila ustanovljena Zadružna gospodarska banka in Kreditni zavod za trgovino in industrijo, ki je nastal potom nacijonalizacije svoječasnega Kreditnega zavoda za trgovino in obrt, centrale na Dunaju. Izmed drugih, novoustanovljenih bank je omeniti Slovensko banko in Obrtno banko, ki sta bili ustanovljeni v l. 1921, istotako tudi še Merkantilna banka v Kočevju. Oba slednje navedena zavoda imata manjšo delniško glavnico, ter pripadata krogu najmanjših bank. Med srednje banke imamo prištevati še Hipotekarno banko jugoslovanskih hranilnic in deloma Zadružno banko v Ljubljani, ki se imenuje tudi Prva zadružna banka v Ljubljani, a tukaj ne nosi tega naslova, marveč je poznana samo pod prvo navedenim imenom. Imamo torej v Sloveniji sledeče banke: Ljubljanska kreditna banka, Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Trgovska banka, Slovenska banka, Zadružno-gospodarska banka, Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic, Zadružna banka, Merkantilna banka in Obrtna banka. Jadranske banke ne štejem med domače banke, ker ima svoj sedež v Beogradu ter je centrala le začasno v Ljubljani. Istotako ne Slavenske banke, koje sedež je v Zagrebu. Razen teh dveh bančnih zavodov je v Sloveniji kakor že ravno navedeno ,več hrvatskih in srbskih bank ter podružnica Češke industrijalne banke v Pragi. V Ljubljani je istotako sedež Narodna banke kraljevine SHS, kot državne banke.

Razen bank pripade glavna vloga v slovenskem denarništvu hranilnicam kojih je: mestnih 15, razen tega pa deluje še 77 posojilnic, organiziranih po sistemu Schulze Delity in 344 Raifenskih hranilnic in posojilnic.

Banke v Sloveniji so služile v prvi vrsti industriji in trgovini, vendar pa se domači kapital ni mogel zadostno udejstvovati doma, marveč je razširil svoj vpliv tudi po Dalmaciji, Hrvatski in drugih krajih države. Slovenske velebanke imajo v državi 38 podružnic, ki so razdeljene po večjih industrijskih in trgovskih centrih. Delniški kapital slovenskih bank je dosegel v minulem letu 75,000.000.— Din, rezervni fondi pa so znašali približno polovico tega zneska, tako, da je razmerje med rezervnimi fondi in delniškim kapitalom približno 45.5%.

Kapital bank, pri katerem je treba upoštevati delniško glavnico in različne fonde, je znašal koncem leta 1922 okroglo pol miljarde kron ter bi odgovarjal po razmerju Din. 75.— za en dolar približni nad 1.5 miljona dolarjev. To bi bila torej lastna glavnica slovenskih bank, merjena po sedanji povprečno slabi vrednosti dinarja nasproti dolarju. Ako pa pogledamo bankam zaupani denar t. j. hranilne vloge in vloge na tekoči račun, vidimo koncem leta 1921 v kontroli bank 972 miljonov Dinarjev. Za leto 1922 moremo smatrati nekaj poviška 6—8% tako, da bi lahko rekli, da je v kontroli bank na Slovenskem 1 miljarda Dinarjev ali, da zopet v ameriškem novcu označim to svoto s primerom vrednosti Din. 75.— za 1 dolar, kar bi torej znesio nad 13 miljonov dolarjev. V precejšnji meri je v tem znesku tudi stari, še za časa zlate valute veljavni kapital, ki bi imel drugo relacijo, kakor pa 75 Dinarjev za en dolar, torej K 5— za eden dolar, tako, da bi se to razmerje precej izpremenilo, vendar pa tega vsled uničenja krone ni mogoče danes razmotrivati, ker je za naše gospodarstvo tudi brez pomena. Kaže samo obubožanje starih, trdo prisluženih imetij, ki so se po hranilnicah in posojilnicah izpremenili iz starih zlatih kron v Dinarje ni ki imajo komaj 15. del svoje predvojne vrednosti.

Glede razmerja kreditov k stanju vlog moram računati, da je to stanje kreditov 80 napram 100 tako, da znesejo krediti približno 80% vse razpoložljive glavnice, t. j. lastne bančne z rezervnimi zakladi in tujega zaupanega denarja. Za politiko bank je posebne važnosti likvideta zavodov, ki kaže dokaj visoko likvidnost. Povprečno moramo smatrati to za skoro polovico, t. j. 44.5%, tako, da torej banke morejo vsak čas disponirati, ali vsaj vkolikor toliko kratkem času razpolagati s približno polovico danih kreditov. To razmerje je veljalo za l. 1921 ter je verjetno, da se vsled sedaj veljavnega pomanjkanja gotovine v letu 1922 in posebno še v l. 1923 likvidnost ne more vzeti s tako visokimi odstotki, kvečjemu kakih 35%.

Dividenda, ki jo plačujejo banke znaša povprečno 10% ter je že v teh procentih razvidna obrestna politika bank, o kateri izpregovorimo nekaj več v prihodnjih vrstah.

V tekočem letu je opažati vsled zmanjšane vrednosti dinarja precejšnjo pomanjkanje kapitala, ker visoka cena vseh izdelkov, tako agrarnih, kakortudi industrijskih zahtevajo, da so vedno večje vsote obratnih glavnic v prometu. Vsled politike finančnega ministrstva se pa povišanje v obtoku se nahajajoče gotovine ne vrši več, marveč se hoče obtok bankovcev še skrčiti, da bi se vrednost denarja povišala. To se je v tekočem letu poizkusilo na ta način, da je Narodna banka trgovske kredite za 10% reducirala ter je napovedala še nadaljno redukcijo kreditov. Položaj, v katerega je vsled tega prišlo trgovstvo in industrija je od dne do dne težavnejši. Banke ne morejo več dovoljevati kreditov, dasi so prosilci finančno trdni in zaslužijo kredit, ker banke same nimajo kredita in ga tudi ne dobe. V tem je kriza slovenskega denarništva, ki danes ne more izrabiti prilik, ki se mu nudijo v trgovini in industriji, marveč je navezan na uvoz tujega kapitala. Vsled nekonsolidarnih notranjih razmer pa tuj kapital odlaša z udeležbo, v kolikor pa pride v deželo, prihaja s takimi zahtevami, da hoče industrijo in trgovino zgrabiti popolnoma nase ter uvesti na domačem gospodarstvu kontrolo. V gotovih panogah se že čuti sedaj tuja pest ter je bilo posebno v minulem letu slišati dosti o nemškem finančnem uzurpatorju Stinesu, ki je bil položil roko tudi na gotove objekte v Jugoslaviji ter pridobil njih kontrolo.

Malenkost domačega kapitala bode omogočila bolj in bolj tujem kapitalu pronicanje v naše gospodarstvo, kar more imeti za Slovenijo kvarne posledice, ker bi bila s tem ista zasužnjena tujcu. Visoke obresti, ki jih danes banke jemljejo in ki se gibljejo med 15—25 ev. 30% v Sloveniji, do 40% v Zagrebu in v nekaterih slučajih 50% v Beogradu, lahko predočijo vsakemu mislečemu gospodarju, v katerem času mora posamezna industrija preiti v popolno kontrolo bank in v njeno finančno odvisnost. Nizko stanje dinarja na mednarodnem denarnem trgu, kjer je bilo v minulem letu povprečno, treba plačati Din. 75.— za en dolar in temu razmerno za vse tuje valute, omogoča tujemu kapitalu, da se za smešno nizko ceno udeležuje v naših gospodarskih podjetjih. Delo, katero izvršujejo naša gospodarska podjetja bode vsled tega v kratkem izključno šlo za obresti bančnega dostikrat torej, kakor gori navedeno tujega kapitala, tako, da ne bode mogoče nabirati rezervnih fondov, niti zboljševati podjetij, ako tuji gospodarji ne bodo smatrali tega za potrebno.

Finančna polika Slovenije je v tem oziru precej slaba, vendar pa njeno razmerje ne pripušča druge, ker je vsaka druga skoro izključena. Le ako se naša valuta popravi, bode mogoče naše gospodarstvo urediti, sicer pa moramo zapasti v odvisnost, iz katere se ne moremo izkopati več. Toliko glede bank in bančne politike oziroma razmer na našem bančnem trgu.

Da bode pregled denarništva popoln je potreba posebno navesti naše zadružništvo, kar pa bodem storil ob jedni prihodnjih prilik s posebnim člankom. Za sedaj naj zadostujejo stvari, ki so navedene zgoraj. Posebej je treba tudi poročati o prometu, kar storim v par prihodnjih člankih.

Delavski list je sila, s katero računa vaš nasprotnik.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

KAŠELJ

je vendar neprijeten znak in se ga ne sme zanemarjati. Uživajte

SEVERA'S COUGH BALSAM,

kateri olajša kašelj te odvrni mnogo trpljenja. Je ravno tak dober za odrasle kakor za otroke.

Cena 25 in 50 centov.

Vprašajte po lekarnah.

SEVERA'S COLD AND GRIP TABLETS

zoper prehlad, gripo in za odpomoč pri glavoboli vsled prehlada.

Cena 50 centov.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

CUNARD ANCHOR

Ali nameravate dobiti rojake v Ameriko?

6426 Jugoslovanov bo letos prišlo v to deželo.

Naj Cunard proga pomaga Vašim rojakom da dobijo potne liste, visume ter jim da potrebna navodila, ki so potrebna za potovanje v Ameriko.

Vse potnike spremljajo do pariške družbini uradniki brez kakega posebnega dopačila. Potnikom, ki imajo Cunardove vozne listke, nikdar ni treba čakati, kedi odpluje iz Evrope večkrat v tednu kak parnik te črte. "Vozni listi Cunard proge so veljavni za najhitrejše parnike na svetu." Za nadaljna pojasnila se obrnite na našega mestnega agenta.

CUNARD LINE,
140 N. Dearborn St.,
Chicago, Ill.

COLUMBIA GRAMOFONE

od $30.00 — $250.00.

VELIKA ZALOGA PLOŠČ V VSEH JEZIKIH

Imam nove zaloge najnovejših importiranih "Homokord" rekordov.

Brezplačne cenike dobite pri:

Victor Navinšek, 331 Greeve St., Conemaugh, Pa.

NOVO LETO — NOVI ZAČETEK.

Mnogo v preteklem letu storjenih napak se lahko popravi v tem letu. Ako niste v preteklem letu nič prihranili, namenite se, hraniti v tem letu, ako ste v preteklem letu hranili, odločite se, v tem letu še več prihraniti.

Pošiljajte Vaše prihranke naši Banki na

"SPECIAL INTEREST ACCOUNT"

kjer so Vam 4% obresti in neovrgljiva sigurnost zajamčena.

Vse vloge poslane nam do

10. JANUARJA 1924

obrestujejo se že od 1. JANUARJA tako, da ne izgubite trimesečnih obresti.

Za denarne pošiljatve in vse druge bančne posle se vselej lahko zaupno obrnete na dobro poznato

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt St., New York, N. Y.
GLAVNO ZASTOPSTVO JADRANSKE BANKE.